

การจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถาน สำหรับการเจริญจิตภาวนา โดยใช้พลังบวรเป็นฐานตามแนวพุทธสันติวิธี*

Wat Mai (Yai Paen)'s Landscape Architecture Setting as a Tool to Create
Delightful Place for Mind Meditation Development Using Baworn-Power Based
on Buddhist Peaceful Means

ปิยนันท์ เรืองฐิติชัยกุล

Piyanan Reungthitichaikul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Corresponding Author's Email: 6401105046@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์บริบท สภาพปัญหา 2. เพื่อศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรม 3. เพื่อพัฒนาและนำเสนอกระบวนการ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในรูปแบบบวรวิจัยโมเดล ภายใต้กรอบการดำเนินงานวิจัย 9 ขั้นตอน โดยมีเครื่องมือวิจัยคือการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม กลุ่มประชากรจำนวน 40 รูป/คน ประกอบด้วย 1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิสถาปัตย์ 5 ท่าน 2. กลุ่มผู้แทนพระภิกษุสงฆ์วัดใหม่ (ยายแป้น) 5 รูป 3. กลุ่มผู้แทนชุมชน 10 ท่าน 4. กลุ่มผู้แทนหน่วยงานของรัฐและโรงเรียนในพื้นที่ 5 ท่าน 5. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านการจัดวางภูมิสถาปัตย์ 5 รูป 6. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านพระพุทธศาสนา 5 รูป 7. กลุ่มผู้แทนผู้นำปฏิบัติธรรม 5 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาและความต้องการจำเป็นของชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) คือ ปัญหาการไม่มีพื้นที่สีเขียว ปัญหาฝุ่น PM2.5 ปัญหาการขาดแคลนที่จอดรถ ดังนั้น การจัดวางภูมิสถาปัตย์ของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถาน จะทำให้เกิดสุขภาวะภายในที่ดี 2. หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการจัดวางภูมิสถาปัตย์ คือ สปปายะ 4 ประกอบด้วย 1) อาวาสสปปายะ การออกแบบการจัดวางภูมิสถาปัตย์ที่ตอบโจทยความต้องการ 2) บุคคลสปปายะ สะท้อนจากการมีส่วนร่วมของพลังบวร 3) โภชนสปปายะ การช่วยเหลือแบ่งปันกันด้านอาหารภายในชุมชน 4) อุตสปปายะ การออกแบบภูมิสถาปัตย์ให้มีช่องให้ลมพัดผ่าน 3. พัฒนาและนำเสนอ แบบการจัดวางภูมิสถาปัตย์ของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถาน องค์ความรู้ที่ได้ คือ “ROMANEE Model” 1) Relax ผ่อนคลาย 2) Organizing จัดระเบียบ 3) Mindfulness การมีสติ 4) Architecture สถาปัตยกรรม 5) Naturopathy ธรรมชาติบำบัด 6) Empowerment พลังบวร และ 7) Environment สิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: พลัง “บวร”; วัดใหม่ (ยายแป้น); รมณีสถาน

*Received April 30, 2024; Revised June 5, 2024; Accepted June 12, 2024

Abstract

This research article consisted of the following objectives: 1) to investigate the context, problems; 2) to analyze the Buddhist peaceful means conducive to the development processes; and 3) to develop and present the process. This study employed action research method under the 9-steps research framework. The research tools were in-depth interview and participatory observation. Key informants consisted of 40 persons, namely: 1) key informants on landscape architecture 5 persons; 2) representatives of monks at Wat Mai (Yai Paen) 5 persons; 3) representatives of resident 10 persons; 4) representatives of government agencies within the area 5 persons; 5) key informants landscape architecture 5 persons; 6) key informants on Buddhism 5 persons; and 7) representatives of practitioner 5 persons.

According to the findings of the study: 1) The problems and necessities of Wat Mai (Yai Paen) are the lack of green spaces, PM2.5 dust pollution, and the lack of parking spaces. Therefore, there is a need for landscape architecture at Wat Mai (Yai Paen) to improved well – being; 2) the Buddhist peaceful means conducive to landscape architecture include *Sappāya* (four suitable things) : 1. *āvāsa - sappāya*, which refers to landscape architecture responds to the requirements; 2. *puggala - sappāya*, which refers to the involvement of Boworn-power; 3. *bhojana - sappāya*, which refers to helping and sharing food within the community; and 4. *utu - sappāya*, which refers to landscape architecture that was designed to provide a passage for wind to blow. 3) The development of landscape architecture. A body of knowledge obtained is “ROMANEE Model” with the following details: “R” stands for Relax, “O” stands for Organizing, “M” stands for Mindfulness, “A” stands for Architecture, “N” stands for Naturopathy, “E” stands for Empowerment, and “E” stands for Environment.

Keywords: Boworn Power; Wat Mai (Yai Paen); Delightful Place

บทนำ

ปัจจุบันภาวะโลกร้อนกำลังเกิดขึ้นเร็วกว่าครั้งใด ๆ ในประวัติศาสตร์ ภาวะที่โลกมีอุณหภูมิสูงขึ้น 1.5-2 องศาเซลเซียส จะส่งผลถึงวัฏจักรของน้ำทั่วโลก เกิดการเปลี่ยนแปลงของปริมาณฝนช่วงมรสุมและความรุนแรงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับน้ำ ความแห้งแล้งจะทวีคูณขึ้นเรื่อย ๆ เราสามารถแก้ไขภาวะโลกร้อนได้โดยการจำกัดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สะสมและลดให้ปริมาณสุทธิเหลือศูนย์ องค์การอนามัยโลกระบุว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษทางอากาศ เป็นสาเหตุหลักที่นำไปสู่ปัญหาสุขภาพ ประเทศไทยมีอัตราการเกิดมะเร็งที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง คนไทยเสียชีวิตจากฝุ่น PM 2.5 ประมาณ 70,000 คนต่อปี และป่วยเป็นมะเร็งปอดเพิ่มขึ้นวันละ 42 คน ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมือง (กรุงเทพมหานคร) ประกอบไปด้วยปัญหาอากาศเสีย ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากควันและไอเสียรถยนต์ เสียงเป็นพิษเช่น เสียงที่เกิดจากจราจรที่หนาแน่น ปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหามลพิษ (Visual Pollution) หรือเรียกว่า มลภาวะทางสายตา ทำให้ภูมิทัศน์เมือง (Urban Landscape) ไม่มีความสวยงาม ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย การเพิ่ม “ป่าในเมือง” ซึ่งเป็นประเด็นหลักใน SDG-11 การทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย และยั่งยืน จะช่วยส่งเสริมให้เกิดสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี

ตาม SDG-3 ป่าในเมือง เป็นองค์ประกอบที่ว่าด้วยการจัดการต้นไม้ โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสังคม คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยในเขตเมือง โดยผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่อาศัย

วัดใหม่ (ยายแป้น) ตั้งอยู่ที่แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2390 (รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) สันนิษฐานว่า ยายแป้น เป็นผู้บริจาคที่ดินโดยมีจารึกอยู่บนระฆังใบเก่าที่สร้างไว้ในปีพุทธศักราช 2392 ปัจจุบันพระเมธีวชิรบัณฑิต (หรรษา ธมฺมหาโส), ศ.ดร. เจ้าอาวาสวัดใหม่ (ยายแป้น) มีความตั้งใจที่จะพัฒนาวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถาน เป็นป่าในเมืองเพื่อสร้างชุมชนสีเขียว ให้เป็นที่พึ่งทางใจ ของคนในชุมชน เป็นที่สัปปายะเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม ช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน 2566 ถึงมีนาคม 2567 โดยการสังเกตสัมภาษณ์พบว่าชุมชนมีปัญหาเรื่อง 1. ปัญหาต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น 2. ต้องการที่จอดรถในบริเวณของวัดเพิ่มขึ้น 3. ต้องการมีพื้นที่สีเขียวมากขึ้น 4. ต้องการสถานที่ร่มรื่น เพื่อคลายความเครียด 5. ต้องการสถานที่สัปปายะมีอาคารปฏิบัติธรรม อาคารที่พักสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม 6. ต้องการสวนป่าที่เป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถาน โดยพุทธสันติวิธี ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยใช้หลักสัปปายะ 4 คือ อาวาสสัปปายะ, บุคคลสัปปายะ, โภชนสัปปายะ และอุตุสัปปายะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ บริบท สภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น ที่เกี่ยวกับการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถานสำหรับการเจริญจิตตภาวนา โดยใช้พลังบวรเป็นฐาน ตามแนวพุทธสันติวิธี
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ หลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถานสำหรับการเจริญจิตตภาวนา โดยใช้พลังบวรเป็นฐาน ตามแนวพุทธสันติวิธี
3. เพื่อพัฒนาและนำเสนอแบบแปลนการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถานสำหรับการเจริญจิตตภาวนา โดยใช้พลังบวรเป็นฐาน ตามแนวพุทธสันติวิธี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) แบบอริยสัจจโมเดล ภายใต้กรอบการวิจัยตามบันได 9 ขั้น โดยทำการวิจัยในพื้นที่ชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถาน โดยใช้การมีส่วนร่วมของพลังบวรจะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความต่อเนื่องในการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยการใช้เครื่องมือต่าง ๆ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรม (Documentary Study) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม ถอดแบบการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมให้เป็นรมณีสถาน ศึกษาหลักพุทธธรรมจากพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นอกจากนี้ยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัดและชุมชน รวมถึงบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่ได้ศึกษาและรวบรวมทั้งหมดมาบูรณาการร่วมกัน เพื่อนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรม ให้เป็นรมณีสถาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามที่ได้ระบุไว้ในขอบเขตงานวิจัย ลงพื้นที่สังเกตแบบมีส่วนร่วมและ

แบบไม่มีส่วนร่วม พูดคุยอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ สอบถามสภาพปัญหา ความเป็นมาของชุมชน อุปสรรคของการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถาน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของพลังบวร

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยเลือกบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมของวัดใหม่ (ยายแป้น) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposeful Selection) และได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 40 รูป/คน โดยแยกออกเป็น 7 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. ด้านภูมิสถาปัตย์ จำนวน 5 ท่าน 2. ด้านพระพุทธศาสนา พระวัดใหม่ (ยายแป้น) จำนวน 5 รูป 3. ด้านชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) จำนวน 10 ท่าน 4. ด้านราชการ/โรงเรียน จำนวน 5 ท่าน 5. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการจัดวางภูมิสถาปัตย์ ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 รูป 6. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 รูป/คน 7. กลุ่มผู้แทนผู้มาปฏิบัติธรรม จำนวน 5 ท่าน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จของการจัดวางภูมิสถาปัตย์ 2. แบบสังเกตผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผ่านการวางแผนและดำเนินการตามแผน ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Action Research) ในพื้นที่ชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการพัฒนาการจัดวางภูมิสถาปัตย์วัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถาน โดย 1. ปรับปรุงทางเดินรถภายในวัด 2. ออกแบบทางเข้าวัด 3. สำนักงานวัดใหม่ (ยายแป้น) 4. ประชาสัมพันธ์ร่วมกับพลังบวร งานทำบุญยกโบสถ์ 5. ร่วมออกโรงทานกับพลังบวร 6. แจกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว 7. แจกพืชผักสวนครัว/กล้าพันธุ์ไม้ดอกให้กับชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 ทีมงานผู้ออกแบบภูมิสถาปัตย์ ลงวัดพื้นที่ในแต่ละเฟสของวัดใหม่ (ยายแป้น) เพื่อสามารถออกแบบรมณีสถานได้ถูกต้องแม่นยำ ง่ายต่อผู้รับเหมารับงานได้อย่างต่อเนื่อง นักออกแบบภูมิสถาปัตย์ ได้เข้าพบพระเมธีวัชรบัณฑิต และได้ร่วมเดินทางไปร้าน OYARD เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบรมณีสถาน

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คำแนะนำจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการดำเนินการออกแบบการจัดวางภูมิสถาปัตย์ โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล คัดแยกข้อมูลที่สอดคล้อง ลดทอนข้อมูลที่ซ้ำซ้อน และจัดทำข้อมูลสรุป เกี่ยวกับการจัดวางภูมิสถาปัตย์ให้เป็นรมณีสถาน และนำเสนอเรื่องปลูกต้นไม้ ปลูกธรรมะให้คนในชุมชน

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และนำเสนอแบบการจัดวางภูมิสถาปัตย์ ให้กับเจ้าอาวาสวัดใหม่ (ยายแป้น) และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน และร่วมกันสรุปเป็นการนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปเผยแพร่ต่อไป

ผลการวิจัย

การจัดวางภูมิสถาปัตย์ของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถานสำหรับการเจริญจิตตภาวนา โดยใช้พลังบวรเป็นฐาน ตามแนวพุทธสันติวิธี

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัย บริบท สภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) ด้านการจัดวางภูมิสถาปัตย์ของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถานสำหรับการเจริญจิตตภาวนา จากการลงพื้นที่และได้สัมภาษณ์พลังบวร สรุปปัญหา (Paint Point) ได้ ดังนี้ คนในชุมชนต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมของวัด การมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการขายสินค้าให้นักท่องเที่ยวที่สนใจมาเที่ยวที่วัด หรือจากคนที่จะมาปฏิบัติธรรม

เพิ่มขึ้น ชาวบ้านรอบชุมชนต้องการที่จอดรถในบริเวณของวัดเพิ่มขึ้น ต้องการมีพื้นที่สีเขียวเพิ่มมากขึ้น ต้องการสถานที่ที่เป็นมุมพักผ่อน มุมสงบ เพื่อคลายความเครียด ต้องการสถานที่สัปปายะ มีอาคารปฏิบัติธรรม อาคารที่พักสำหรับปฏิบัติธรรม ชาย-หญิง ในส่วนของพระสงฆ์วัดใหม่ (ยายแป้น) ก็เข้าใจว่าชาวบ้าน มีปัญหาเรื่อง ที่จอดรถ รอคอยแก้ไขเพื่อหาทางออกร่วมกัน วัดเข้าหาชุมชน ช่วยชุมชน ชุมชนก็ช่วยวัด วัดกับบ้านเป็นของ คู่กัน วัดและชุมชนไม่ทิ้งกัน วัดเข้าไปเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียงในชุมชน วัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยเพื่อช่วยบรรเทาทุกข์ ให้ชุมชน สำหรับการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมคำนึงถึงพื้นที่ ให้มีอาคารที่สะดวกสบาย มีห้องน้ำ พื้นที่ขบฉัน เติงจกรรมปฏิบัติสติปัญญา 4 พระสงฆ์วัดใหม่ (ยายแป้น) มีทัศนคติที่เป็นบวกต่อโครงการงานวิจัยนี้ เห็นความ ตั้งใจของเจ้าอาวาสที่จะปรับเปลี่ยนวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นอาวาสสัปปายะ และโครงการที่ส่งพระสงฆ์ ไปอบรมพระวิปัสสนาจารย์ พระนักเทศน์ เพื่อให้เกิดบุคคลสัปปายะ ต้องการให้วัดใหม่ (ยายแป้น) ขอขึ้นทะเบียนสำนักปฏิบัติธรรมกรุงเทพมหานคร เป็นสำนักวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวสติปัญญา 4 เพื่อเป็น สถานที่คลายทุกข์ ให้เกิดความสงบภายใน การจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพทางใจ ต้องคำนึงถึง พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ นึกถึงบรรยากาศที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ ทำคลอดพระธรรม พระสงฆ์ การเห็นสภาวะไตรลักษณ์จากใบไม้ต้นไม้ ต้นไม้ในสมัยพระพุทธกาล ต้นโพธิ์เป็นสัญลักษณ์ของการตื่นรู้ เบิกบาน ให้ทำการออกแบบการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งวัด เริ่มตั้งแต่ปากทางเข้าวัด มีจุดนำสายตา พัฒนาพื้นที่ทั้ง 5 ไร่ ทำอย่างไรให้ชุมชนเข้ามาในวัดแล้วมีความรู้สึก Sense of Belonging เกิดการพัฒนาจิตวิญญาณ ผู้วิจัยจึงได้นำความต้องการเหล่านั้นมาประกอบลงในแบบการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมของวัดใหม่ (ยายแป้น)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถาน คือ 1. ถิ่นรมณีย คือ ที่ตั้งต้นของพระพุทธศาสนา ซึ่งมีบันทึกไว้ในพระไตรปิฎก อย่างน้อย 4 แห่งจาก 4 พระสูตร คือ ปาสราสีสูตร, มหาสังกาสสูตร, โพธิราชกุมารสูตร และสคารวสูตร ดังที่ ตรัสว่า ที่อุรุเวลาเสนานิคม เป็นที่รมณียหนอ (รมณีย โว ต ภูมิภาโค) มีไพรสมถ์ร่มรื่น น้ำเย็นปาน ทั้งมีแม่น้ำ ไหลผ่านเย็นชื่นใจ ชายฝั่งทำน้ำก็ราบเรียบ ทั้งโคจรคามากมีอยู่โดยรอบ เป็นสถานที่เหมาะจริงหนอที่จะบำเพ็ญ เพียร 2. สัปปายะ 4 อาวาสสัปปายะ โดยการออกแบบการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมภายในวัดให้เหมาะสม เพิ่มพื้นที่ สีเขียว มีมุมพักผ่อน มุมสงบ การออกแบบตำแหน่งที่ตั้งอาคารปฏิบัติธรรม อาคารที่พักผู้ปฏิบัติธรรม ชาย-หญิง ที่จอดรถภายในอาคาร บุคคลสัปปายะ การร่วมมือสามัคคีกันของพลังบวร การช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปัน การช่วยกันพัฒนาวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นที่สัปปายะ สงบเย็น ควรแก่การพัฒนาทางด้านจิตใจ โภชนสัปปายะ มีอาหารที่เกื้อกูลกัน ชุมชนเกื้อกูลกัน วัดก็เกื้อกูลชุมชน มีการแบ่งปันอาหารที่บิณฑบาตได้ ให้แก่ผู้ยากไร้ หรือให้แก่คนภายในชุมชน เป็นการสร้างความสามัคคีภายในชุมชน อุตุสัปปายะ การออกแบบ ธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การเจริญจิตตภาวนา เมื่อมีทั้งต้นไม้ สายน้ำ ความเย็นสบาย เมื่อจิตใจผ่อนคลาย ก็ทำให้พร้อมจะรับธรรมะต่าง ๆ ที่จะมีธรรมชาติเป็นผู้แสดงธรรม 3. วรโรปสูตร พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า ชนเหล่าใดปลูกสวนอันน่านรื่นรมย์ ปลูกป่า สร้างสะพาน ขุดสระน้ำ บ่อน้ำและให้ที่พักอาศัย บุญย่อมเจริญ แก่ชนเหล่านั้น ทั้งกลางวัน และกลางคืนตลอดกาลทุกเมื่อ ชนเหล่านั้นดำรงอยู่ในธรรม สมบูรณ์ด้วยศีลแล้ว ย่อมไปสู่สวรรค์อย่างแน่นอน

วัตถุประสงค์ที่ 3 กระบวนการพัฒนาการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมให้เป็นรมณีสถาน เริ่มที่การมีส่วนร่วม ของพลังบวร การมี Sense of Belonging ความเป็นเจ้าของสวนป่าวัดใหม่ (ยายแป้น) การมีจิตอาสา ช่วยเหลือแบ่งปัน ความเข้มแข็งของชุมชนสมัครสมานสามัคคีกัน เกิดจากการที่ชุมชนต่างมาร่วมกันทำบุญ ยกโบสถ์ อยากร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถาน พอใจกับการจัดวาง ภูมิสถาปัตยกรรมที่มีสภาวะน่าสบาย เป็นการออกแบบที่ยั่งยืน คำนึงถึงการประหยัดพลังงาน โดยมีการใช้พลังงาน

โซล่าเซลล์ และการบำบัดน้ำ จากการดำเนินการวิจัยทำให้ได้ “ROMANEE Model” ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

R: Relax ผ่อนคลาย การออกแบบให้มีมุมสงบ ทำให้รู้สึกผ่อนคลายความตึงเครียด จิตใจสดชื่นเบิกบาน

O: Organizing จัดระเบียบ การบริหารจัดการเริ่มตั้งแต่การออกแบบการจัดวางตำแหน่งต้นไม้ การจัดระเบียบการไหลผ่านของน้ำภายในสวน การจัดระบบการบำบัดน้ำ การดูแลรักษาต้นไม้ การดูแลความสะอาด การดูแลด้านความปลอดภัยภายในสวน

M: Mindfulness การมีสติ การออกแบบส่งผลดีต่อการพัฒนาด้านจิตใจ ทำให้เกิดสุขภาวะที่ดี

A: Architecture สถาปัตยกรรมโดยใช้หลัก Biophilic Design คือ ต้องการให้ล้อมรอบไปด้วยธรรมชาติ มีการใช้ซ้ำและยั่งยืน สนับสนุนปฏิสัมพันธ์ทางบวกของมนุษย์และธรรมชาติ ความรับผิดชอบของมนุษย์ต่อธรรมชาติ

N: Naturopathy ธรรมชาติบำบัดช่วยให้รู้สึกสมองปลอดโปร่ง เสี่ยงกริ่ง เสี่ยงจากธรรมชาติ ช่วยสนับสนุนการทำสมาธิ สร้างแรงบันดาลใจ และชักจูงอารมณ์ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

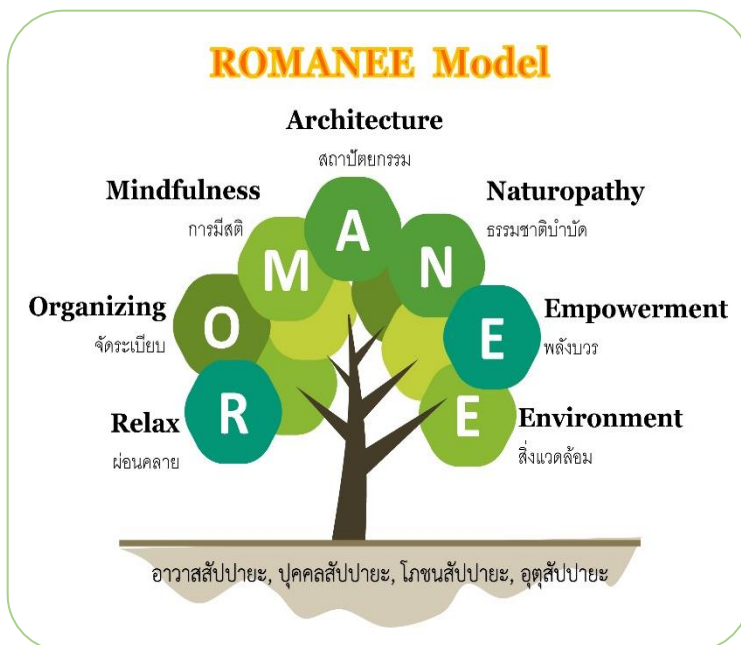
E: Empowerment ปลั่งบวร ให้ความสำคัญกับทุกคน โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์มณีสถานวัดใหม่ (ยายแป้น)

E: Environment การบริหารสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของชุมชน

ตอบโจทย์ SDG₅ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ช่วยลดปัญหา PM2.5, SDG₅ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก SDG₅ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

การจัดวางภูมิสถาปัตย์ของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นมณีสถานสำหรับการเจริญจิตตภาวนา โดยใช้ปลั่งบวรเป็นฐาน ตามแนวพุทธสันติวิธีตามองค์ประกอบของมณีสถานโมเดล “ROMANEE Model” ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่ตอบโจทย์เป้าหมายของการพัฒนาครอบคลุมด้านกายภาพ พหุติภาพ จิตตภาพ และปัญญาภาพ

R = Relax ผ่อนคลาย
O = Organizing จัดระเบียบ
M = Mindfulness การมีสติ
A = Architecture สถาปัตยกรรม
N = Naturopathy ธรรมชาติบำบัด
E = Empowerment ปลั่งบวร
E = Environment สิ่งแวดล้อม

Image 1: Ramani Model for Mental Development and Meditation

ด้านกายภาพ ได้แก่ 1.1 อวาสลัปปายะ มีการปรับปรุงถนน เทคอนกรีต เพื่อทำทางเข้าออกภายในวัด เพื่อความสะดวก และความปลอดภัย สร้างสำนักงานสถานที่ติดต่อ เพื่อความสะดวกแก่ผู้ประสงค์จะมาทำบุญที่วัด การออกแบบเน้นที่ความมณีสถานเพื่อตอบโจทย์ความต้องการพื้นที่สีเขียว มุมพักผ่อน มุมสงบ

สถานที่ปฏิบัติธรรม และอาคารจอดรถ 1.2 โภชนาสปายะ จากการออกแบบจะมีร้านค้าแฟ อาคารปฏิบัติธรรมมีโรงอาหารรองรับผู้ปฏิบัติธรรม 1.3 อุตุสปปายะ จากการออกแบบ จะมีช่องให้ลมพัดผ่านจากคลองบางกอกน้อย เข้าสู่สวนป่า เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้ดี มีการใช้ละอองน้ำเพื่อเพิ่มความเย็นภายในสวน

ด้านพฤติกรรม พบว่า พระสงฆ์ สามเณรของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้ความร่วมมือในการพัฒนาตนเพื่อให้เป็นบุคคลสปปายะ เพื่อการเจริญจิตตภาวนาของญาติโยมที่จะหลังไหลเข้ามายังวัดใหม่ (ยายแป้น) พลังบวรคนในชุมชน วัด ราชการ ได้เข้ามาช่วยกันจัดกฐินสามัคคี งานวันลอยกระทง งานปีใหม่ และงานวันเด็ก เป็นต้น มีการช่วยเหลือแบ่งปันกันภายในชุมชน เก็บขยะมาขายแล้วนำเงินเข้าวัด ผลลัพธ์จากการสร้างสำนักงานทำการของวัด ทำให้มีบุคคลสปปายะจากทั่วสารทิศ ซึ่งเป็นทั้งนิสิตเก่าและปัจจุบัน รวมทั้งประชาชนทั่วไปที่ทราบข่าวการยกโบสถ์จากสื่อต่าง ๆ ต่างพากันมาทำบุญยกโบสถ์ และขนทรายเข้าวัดเป็นจำนวนมาก

ด้านจิตตภาพ การออกแบบกิจกรรมเพื่อการพัฒนาจิตใจ ของคนในชุมชนในห้วงกวม ด้วยคุณธรรม การฝึกสติ สมาธิ การมีสุขภาพจิตที่ดี คนในชุมชนมีการมาทำบุญร่วมกัน นำอาหารมาถวายพระ และมีการแบ่งปันอาหารให้กัน มีการหยอกล้อ สร้างรอยยิ้มภายในชุมชน พระสงฆ์และคนในชุมชนทำวัตร สวดมนต์ เจริญจิตตภาวนาร่วมกัน ส่วนการออกแบบการจัดวางภูมิสถาปัตย์ จะมีมุมพักผ่อนที่นั่งริมคลองบางกอกน้อย เพื่อให้คนในชุมชนรวมถึงผู้มาเยือน ได้ผ่อนคลาย ลดความตึงเครียด ด้านอาคารปฏิบัติธรรมและกิจกรรมสำหรับการเจริญจิตตภาวนา ก็ได้ทำการออกแบบไว้เรียบร้อยแล้ว

ด้านปัญญาภาพ การออกแบบจะนำต้นพระศรีมหาโพธิ์ มาปลูกตรงกลางสวน และมีน้ำตกล้อมรอบ เพื่อให้ธรรมชาติเป็นผู้สอนธรรมให้กับผู้มาเยือน ให้ได้พิจารณาธรรมจากต้นไม้ ได้ฝึกสติ ได้ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา และดำเนินชีวิตที่สงบเย็น คนในชุมชน ได้รับการอบรมเรื่องการฝึกสติ ด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายในชุมชน ให้ได้ใช้ปัญญาเพื่อจัดการความขัดแย้งของคนภายในชุมชน การอบรมเพื่อสร้างครอบครัวเข้มแข็ง การอบรมเรื่องการดูแลขยะและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน การอบรมเรื่องการเป็นจิตอาสาเพื่อสาธารณประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ชุมชนมีปัญหาเรื่องที่ดินจอดรถ จะมีการจอดรถแบบไม่เป็นระเบียบ ทำให้การจราจรเข้ามาที่วัดลำบาก ไม่สามารถสวนทางกันได้ ส่วนลานปูนภายในวัดก็มีรถมาจอดเต็มทุกวัน ซึ่งเป็นปัญหาของชุมชนเมืองทั่วไป และมองว่าวัดควรจะเป็นที่จอดรถให้กับชุมชน คนในชุมชนมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ต้องการมีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น ปัจจุบันวัดใหม่ (ยายแป้น) มีโครงการการพัฒนาต่อเนื่องจาก Wat Next วัดที่สามารถเอื้ออำนวยให้พุทธศาสนิกชน เข้าถึงปัญญา (Wisdom) การตื่นรู้ (Awareness) และมุ่งสู่ความจริงของชีวิต (Truth) ที่งานของผู้วิจัยเป็นทีม Wat Next Ep.2 ทำงานร่วมกันทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ครอบครัว และผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้พลังบวรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เกิดสันติภาพภายในชุมชน การรวมพลังของบ้าน วัด โรงเรียน และราชการ ช่วยกันขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีทิศทางพัฒนาทั้ง 4 ภาพ คือ กายภาพ พฤติภาพ จิตตภาพ และปัญญาภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Phrakhruchayapattanathorn (Nai Sundaro), Sukhuprakarn, and Kanlayapatthanakul (2023) การวางแผนผังของวัดฝ่ายอรัญวาสีในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า ควรใช้แนวทางสปปายะ 7 ซึ่งหมายถึงการสร้างวัดในลักษณะที่เอื้อสภาวะที่เกื้อหนุนต่อการปฏิบัติธรรม สมควรแก่การเจริญภาวนา ควรแบ่งเขตพื้นที่ เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส เขตอุบาสกอุบาสิกา มีศาลาปฏิบัติธรรม ลานปฏิบัติธรรม อาคารที่พัก ห้องน้ำห้องสุขา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrupalad Sampipatthanadhammajan (Niran Sirirat), Phramaha Chit Tongkratok, and Koomkrong (2022)

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความสำเร็จในการปฏิบัติวิปัสสนาด้วยสปปายะวิธี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khamfad, Luengworawattana, and Magod – in (2021) ที่กล่าวว่า คำว่า “บวร” ไม่ใช่เพียงคำประกอบที่ใช้เรียกสถานที่ต่าง ๆ เท่านั้น แต่หมายถึงสังคมที่เกื้อกูลกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเจริญที่แท้จริงของสังคมจึงจะเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Sangiam Suwajo (Maneewong), Phrakhrupipithpariyattikit, and Phoowachanathipong (2019) รูปแบบการพัฒนาวัดสร้างสุขด้วยสปปายะตามแนวพุทธจิตวิทยา พัฒนาด้านสภาพแวดล้อมภายในวัด, ด้านกิจกรรมบุญสร้างสุข, สร้างกิจกรรมชุมชนสร้างสุข

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า หลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมนิยสถาน คือ หลักสปปายะ 4 อาวาสสปปายะ มีการออกแบบการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมที่เป็นระบบ ระบุตำแหน่งอาคารปฏิบัติธรรม อาคารที่พักผู้ปฏิบัติธรรม ที่จอดรถภายในอาคารที่พัก อาคารสำนักงาน ตำแหน่งต้นไม้ใหญ่ น้ำตก ระบบบำบัดน้ำเสียภายในสวน ปุคคัลสปปายะ การมีส่วนร่วมของพลังบวร การสมัครสมานสามัคคีกัน ช่วยกันพัฒนาวัดให้เป็นอารามที่เอื้อต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจของคนในชุมชน โภชนสปปายะ มีอาหารเกื้อกูลกันภายในชุมชน ช่วยเหลือแบ่งปันกัน อุตุสปปายะ การออกแบบที่ธรรมชาติเป็นผู้นำให้ธรรมชาติได้สอนธรรมให้กับผู้ที่เข้ามาในสวนรมณีสถานวัดใหม่ (ยายแป้น) อากาศถ่ายเทดี เย็นสบาย ซึ่งสอดคล้องกับ Phramaha Thanakorn Kittipanyo (Sroisri), Sukprakarn, and Namsena (2022) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภูมิสถาปัตยกรรมของวัดในพระพุทธศาสนา ลักษณะทางกายภาพของวัดในสมัยพุทธกาลนั้น มีรูปแบบตรงกับหลักสปปายะ เน้นความร่มรื่นเป็นหลัก มีเสนาสนะที่เหมาะสมและพอเพียง เน้นพื้นที่ทางธรรม หรือการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อมุ่งเน้นการบรรลุผลนิพพาน ภูมิสถาปัตยกรรมของวัดที่ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ วัดในสังคมไทยถือได้ว่าเป็นทรัพยากรและศิลปะทางศาสนาที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phraatikan Ratthanathorn Nadhadhammo (Tappavon), Phrasrisombhot (Waranyu Sonchun), and Namsena (2023) ผลการวิจัยพบว่า ควรออกแบบภูมิทัศน์ของวัดเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติธรรม ตามพระวินัยให้มีความเพียบพร้อมด้วยสปปายะ 7

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าหลังจากบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่ Biophilic Design และหลักสปปายะ 4 ได้กระบวนการพัฒนาผ่านการมีส่วนร่วมของพลังบวร ความเป็นเจ้าของสวนป่าวัดใหม่ (ยายแป้น) การมีจิตอาสาช่วยเหลือแบ่งปัน ความเข้มแข็งของชุมชนสมัครสมานสามัคคีกัน เกิดจากการที่คนในชุมชนต่างมาร่วมกันทำบุญกบิลล์ อยากเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถาน พอใจกับการจัดวางภูมิสถาปัตยกรรมที่มีสภาวะน่าสบาย เป็นการออกแบบอย่างยั่งยืน คำนึงถึงการประหยัดพลังงาน โดยมีการใช้พลังงานโซล่าเซลล์ และการบำบัดน้ำ การออกแบบประกอบด้วย ROMANEE Model เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของชุมชน ตอบโจทย์ SDG₅ 13 Climate Action การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ช่วงลดปัญหา PM2.5, SDG₅ 15 Life On Land การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก SDG₅ 17 Partnerships For The Goals ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้พลังบวรร่วมมือกันพัฒนารมณีสถานวัดใหม่ (ยายแป้น) สอดคล้องกับ Phrakhrupalad Wanchart Vichato (Yoddamner), and Phramaha Hai Dhammamedhi (Saechua) (2024) วิจัยเรื่องรมณีสถาน การบริหารจัดการสาธารณูปการของวัดในทางพระพุทธศาสนา การใช้หลักการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุมบริหารจัดการสาธารณูปการของวัดให้เป็นรมณีสถาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tapuling, Kotsupho, and Phrakhrusiripariyatyanusath (2022) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาวัด ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมภายในวัด และปัจจัย

ด้านการสร้างเครือข่ายสนับสนุนได้แก่ พลังบวร การพัฒนาทางกายภาพ ความสะอาด ร่มรื่น การพัฒนาทางสังคม วัดเป็นสถานที่สำคัญในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้านจิตวิญญาณ เป็นแหล่งพัฒนาด้านจิตใจ เป็นรมณีสถาน เหมาะแก่การพัฒนาจิตใจและปัญญา

สรุป

ชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) เป็นชุมชนที่พร้อมจะรับการพัฒนา คุณค่าที่จะได้รับจากงานวิจัยมีดังนี้ คือ คุณค่าต่อบุคคล ด้านจิตใจ เกิดสันติสุขภาวะขึ้นภายในจิตใจ เมื่อได้อยู่ในพื้นที่ที่เต็มไปด้วยต้นไม้ สายน้ำ ความร่มเย็น ทำให้จิตใจสบายผ่อนคลาย มีมุมสงบ ลดความตึงเครียด การได้อยู่ในพื้นที่สีเขียว ที่ช่วยลดฝุ่น PM2.5 ดีต่อสุขภาพร่างกาย ได้สูดอากาศที่ดี ด้านคุณภาพชีวิต เมื่อมีสุขภาพจิตที่ดี สุขภาพกายที่ดี ก็จะมีกำลังที่จะทำประโยชน์ตน และประโยชน์ต่อผู้อื่น คุณค่าต่อครอบครัว ครอบครัวเข้มแข็ง พ่อแม่ลูก สามารถมาเดินเล่นในสวนรมณีสถานร่วมกัน มาทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เกิดความรัก ความเข้าใจกันภายในครอบครัว คุณค่าต่อชุมชน สวนรมณีสถานที่คนในชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้ดีและยั่งยืน สร้างประโยชน์ ทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบ สันติสุข คุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ สนับสนุนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ของกรุงเทพมหานคร และสนับสนุนนโยบายของ SDGs คุณค่าต่อพระพุทธศาสนา รมณีสถานที่ตั้งต้นของพระพุทธศาสนา สวนรมณีสถานวัดใหม่ (ยายแป้น) จะเป็นโอเอซิสทางใจ ทั้งคนในชุมชน และกับบุคคลทั่วไป ที่จะได้มาเจริญสติ มาสานต่อธรรมของพระพุทธเจ้า มาพบปะ แลกเปลี่ยน ศึกษา และพัฒนาตนจนบรรลุมรรคผลนิพพาน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงนโยบาย เสนอให้กำหนดเป็นนโยบายหลักที่สำคัญของวัดใหม่ (ยายแป้น) ที่จะสร้างวัดให้เป็นรมณีสถาน พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เป็นวัดแห่งปัญญา (Wisdom) วัดแห่งการตื่นรู้ (Awareness) วัดที่มุ่งสู่ความจริงของชีวิต (Truth) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเชิงปฏิบัติ เสนอให้ตั้งศูนย์เรียนรู้ รมณีสถานเพื่อการตื่นรู้ขึ้นที่วัดใหม่ (ยายแป้น) กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจ เพื่อช่วยสังคมทั้งในชุมชนและบุคคลทั่วไป ตั้งศูนย์วิปัสสนากรรมฐาน ลงทะเบียนกับสำนักงานพระพุทธศาสนา กรมการศาสนา เพื่อขยายการเรียนรู้และการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ทำงานร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ เช่น มูลนิธิปลูกต้นไม้ปลูกธรรมะ สวนโมกข์กรุงเทพ มูลนิธิสถาบันราชพฤกษ์ วัดต่าง ๆ ที่สนใจจะสร้างรมณีสถานเพื่อการตื่นรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ 1. กระบวนการพัฒนาการอาบป่าในเมือง โดยใช้พลังบวร 2. กระบวนการศึกษาเรื่องต้นไม้สอนธรรม โดยใช้พลังบวร 3. กระบวนการศึกษาเรื่อง Biophilic Design กับการนำธรรมชาติ เข้าไปใช้ในการออกแบบภายในอาคารผู้ปฏิบัติธรรมชายและหญิง เพื่อการเชื่อมต่อกับสวนรมณีสถานวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้สมบูรณ์ทั้งบริเวณพื้นที่โดยรอบและภายในอาคาร

References

- Kellert, S., & Calabrese, E. (2023). *The Practice of Biophilic Design*. Retrieved July 2, 2023, from <https://www.biophilic-design.com/>
- Khamfad, P., Luengworawattana, P., & Magod-in. (2021). Buddhist Principles and the Power Concept of “Bowon” (Ban, Temple, School) to Promote the Conservation of the Chedi Bucha Canal. *13th National Academic Conference (Nokhon Pathom Rajabhat University): Conservation of the Natural Environment and Local Arts*. Nokhon Pathom: Nokhon Pathom Rajabhat University.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitakas*. Bangkok: MCU Press.
- Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto). (2016). *Introduction to Buddhism: Life Is Beautiful, Society Is Good, Nature is Romanee*. (2nd ed.). Bangkok: Plitham Publishing House.
- Phraatikan Ratthanathorn Nadhadhammo (Tappavon), Phrasrisombhot (Waranyo Sonchun), & Namsena, S. (2023). Landscape Design Model of Temples to Promote Dhamma Practice. *The Journal of Research and Academics*, 6(6), 41-54.
- Phrakhruchayapattanathorn (Nai Sundaro), Sukhuprakarn S., & Kanlayapatthanakul W. (2023). Planning of Aranyavasi Temples in Thai Society. *The Journal of Research and Academics*, 6(1), 1-14.
- Phrakhrupalad Panyaworawat, & Koomkrong, S. (2022). *Open the Door to Bang Khun Non, Yin Yol Wat Mai (Yai Paen)*. Bangkok: Prayoonsanthai Publishing House.
- Phrakhrupalad Sampipatthanadhammajan (Niran Sirirat), Phramaha Chit Tongkratok, & Koomkrong, V. (2022). A Successful Encouragement in the Vipassana Meditation Practice according to the Sappaya Principle. *Journal of Arts Management, Foundation of Globalization Fairness*, 6(4), 1908-1922.
- Phrakhrupalad Wanchart Vichato (Yoddamnern), & Phramaka Hai Dhammamedhi (Saechua) (2024). SANCTUARY: The Management of the Construction for Temple in Buddhism. *The Journal of Research and Academics*, 7(1), 337-352.
- Phramaha Sangiam Suwajo (Maneewong), Phrakhrupipithpariyattikit, & Phoowachanathipong, K. (2019). Model of Happiness Monastery Development by Suppaya Based on Buddhist Psychology. *Journal of MCU Nakhondhat*, 6(6), 2822-2841.
- Phramaha Thanakorn Kittipanyo (Sroisri), Sukprakarn, S., & Namsena, S. (2022). Landscape Architecture of Temples Promotion the Buddhist Tourism in Phetchabun Province. *The Journal of Research and Academics*, 5(4), 29-31.
- Tapuling, C., Kotsupho, P., & Phrakhrusiripariyatanusath (2022). A Model of Temple Development according to Buddhist Ecology: A Case Study of Temples Promoting Environmental Management at an Excellent Level. *Journal of Graduate studies Review MCU Phrae Campus*, 8(2), 150-168.

United Nations Thailand. (2023). *The Causes and Effects of Climate Change*. Retrieved June 10, 2023, from <http://Thailand.un.org/th/174652-สาเหตุและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ>

World Commission on Environment and Development. (2023). *Our Common Future*. Retrieved July 13, 2023, from <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>